

OUR STORY

Kanadsko slovensko zgodovinsko društvo - naš skupni slovenski spomenik

Cvetka Kocjančič

Še preden so strokovnjaki iz Slovenije začeli prihajati v Kanado na »lov za arhivskim materialom«, sem zbirala arhivsko dokumentacijo o Slovencih v Kanadi. Delo pri raznih meddruštvenih odborih, pri radijskih oddajah in raznih kanadskih slovenskih publikacijah mi je omogočilo dostop do raznih pisem, fotografij, zapisnikov, letakov prireditev in promocijskih brošur slovenskih društev, od katerih jih kar nekaj danes več ne obstoja. Tudi nekateri posamezniki so mi odstopili rokopise svojih življenjskih zgodb in svoje dragocene dokumente v upanju, da bi se ohranili za prihodnje rodove Slovencev. Pri svojem pisateljskem delu in raziskovanju kanadskih Slovencev sem prišla do zanimivega zgodovinskega materiala od neobjavljenega rokopisa mojega očeta o njegovem vojskovanju na Soški fronti in v bojih za severno mejo v času prve svetovne vojne ter o njegovem trpljenju v italijanskih zaporih med drugo svetovno vojno pa do časopisa Toronto Star iz leta 1933, v katerem je bilo objavljenih pet zgodb našega rojaka Janeza Planinška, in

časopisnih izrezkov o »kanadskem Piccasu« Andreju Štritofu ter njegovih neobjavljenih rokopisov o njegovem življenju in njegovem pogledu na umetnost.

Arhivsko gradivo o Štritofu in Planinšku predstavlja neprecenljivo vrednost za našo slovensko skupnost, saj priča o prvih umetniških in literarnih dosežkih kanadskih Slovencev. Brez tega arhivskega materiala o Planinšku tudi slavni kanadski pisatelj Farley Mowat ne bi mogel napisati svojih zgodb o Charlieju Planinšku.

Kot drugi kanadski Slovenci, ki so podobno kot jaz zbirali arhivski material, se do pred nekaj let nisem spraševala, kaj bom s tem gradivom; zavedala sem se le, da ga je treba ohraniti, ker predstavlja pomembno zgodovinsko vrednost za celotno slovensko skupnost v Kanadi. Upala sem, da bo med Slovenci v Kanadi vzknila zavest, da moramo to našo arhivsko dediščino sistematično organizirati in ohraniti v enem prostoru, ki bo dostopno vsakomur, ki bi želel raziskovati naše bivanje in naše delo v Kanadi. Z veseljem sem pozdravila otvoritev arhiva Kanadskega slovenskega zgodovinskega društva in precejšen del svojega zbranega arhivskega gradiva že predala tja v oskrbo.

Kanadski Slovenci se zavedamo, da nas asimilacija čedalje bolj ogroža, še zlasti, ker dotoka novih priseljencev iz Slovenije ni. Temu procesu se ne moremo izogniti, lahko pa našim vnukom in pravnukom, skratka našim potomcem, ki bodo kdaj pozneje v življenju iskali informacije o svojih slovenskih koreninah, omogočimo, da bodo te informacije v Slovenskem arhivu v Torontu lahko našli, seveda, če bomo sedaj, ko obstaja še prva generacija slovenskih priseljencev, poskrbeli, da pride arhivski material na pravo mesto.

Sodobna tehnologija, ki se je poslužuje tudi Slovenski arhiv v Torontu, omogoča, da se lahko arhivski material prenaša v digitalni obliki in da se v koordiniranem prizadevanju s slovenskimi društvenimi arhivarji po vsej Kanadi lahko pripravimo na bodoče izzive.

Seminar za arhivarje, na katerega so bili povabljeni predstavniki slovenskih društev iz južnega Ontaria in drugih predelov Kanade, je idealna priložnost za slovenska društva, da se seznanijo z delom Kanadskega slovenskega arhiva in z raznimi oblikami pomoči, ki jih je le-ta pripravljen nuditi društvenim arhivarjem pri zbiranju in ohranjanju društvenih arhivov, zato bi priporočila vsem slovenskim društvom, da na seminar pošljejo svojega predstavnika ali predstavnico. Celodnevni seminar, ki ga organizira Slovensko zgodovinsko društvo, se bo vršil 12. novembra 2011 v prostorih starostnega doma Lipa v Torontu.

Jože Kastelic, 1920 - 2011

Dr. Anne Urbančič

Recently the Canadian Slovenian community lost a close and dear friend, Mr. Jože Kastelic. At his funeral, community leaders and family members spoke eloquently about him; his was a life of unwavering service. Most people, however, probably had no idea that Mr. Kastelic also involved

himself in the Canadian Slovenian Historical Society. Here at the Society, the volunteers felt particularly saddened by his unexpected passing. From the earliest days of our existence, Mr. Kastelic made his presence felt behind the scenes of the Society as it grew. When, at our founding meetings in 2003, we needed a space where we could meet to take our first tentative steps in building the society and adding archives and a library, he welcomed us to his building on Brown's Line. Sometimes, while the volunteers exchanged ideas and fretted about funding their various projects, he sat in the office beside our meeting room, coming in only to greet us and wish us well; on other occasions he joined us. He was always impeccably dressed (even at 8 pm), always relaxed, always a warm smile, always willing to share ideas and always generous to the Society.

Jože Kastelic recognized immediately the pressing need for archives dedicated to the Canadian Slovenian community. He had worked so hard himself; he

knew that in helping other Slovenians of Toronto work successfully toward their own many goals, he enriched all their endeavours, and in supporting them, he honored their hard work, their energy and their expertise. He knew that keeping records of the community's growth in the past is essential to its growth and collective identity in the future. Hard work, energy (boundless), expertise: these words represent the history of Slovenians in Canada; surely they are also the essence of Mr. Kastelic. And more: he held a deep deep love for his community. No wonder, then, that he intuited how quickly the history of the Canadian Slovenians could become just a footnote in the history of Canada, written by someone else. He decided to support our efforts financially as well. Thanks to him, we were able to prepare a second room in the archives once our holdings began to grow and grow. Shelves in place, archival quality boxes neatly labeled, and proper tables, chairs and computers now fill the space that he helped finance. Once he himself became a resident of Dom Lipa where the Archives are housed and where we hold our meetings, he often joined us, listening eagerly to our plans for future projects that will bring additional holdings into the archives. His included. But yours as well. If you have documents, artifacts, recordings, films, photos, letters that tell your Canadian Slovenian history, please contact our archivist. Like Mr. Kastelic, you will be acknowledging the work of the CSHS volunteers, but also following in his footsteps to ensure that the stories of Canadian Slovenians are preserved for the future.

Kardinal Alojzij Ambrožič, 1930 - 2011

Cvetka Kocjančič

V petek, 26. avgusta letos je po dolgi in mučni bolezni v Torontu umrl bivši torontski nadškof slovenskega rodu kardinal Alojzij Ambrožič.

Kardinal Alojzij Ambrožič se je rodil 27. januarja 1930 v Gabrju blizu Dobrave pri Ljubljani. Gimnazijo je med vojno začel obiskovati v Ljubljani,

nadaljeval pa v Avstriji. Tja se je z valom slovenskih beguncev tik pred koncem vojne umaknila Ambrožičeva družina. Po prihodu v Kanado je vstopil v semenišče Sv. Avgušтина. V duhovnika ga je 4. junija 1955 posvetil kardinal James McGuigan, prvi kardinal v torontski nadškofiji. Po enem letu duhovniške službe v Port Colborne, Ontario, se je vrnil v Toronto in v semenišču Sv. Avgušтина poučeval latinščino. V letih 1957-1960 je opravljal podiplomski študij v Rimu. Po vrnitvi je sedem let poučeval teologijo v semenišču Sv. Avgušтина. Leta 1970 je doktoriral iz svetopisemskih ved na univerzi v Würzburgu v

Nemčiji, potem pa je šest let predaval na teološki fakulteti Toronto School of Theology in bil obenem dekan semenišča Sv. Avguščina. Maja 1976 je bil posvečen v škofa. Kot pomožni škof je bil odgovoren za katoličane v centralnem torontskem območju in za priseljence. Kot član Komisije za krščansko vzgojo pri Kanadski škofovski konferenci pa je aktivno sodeloval pri reviziji kanadskega katekizma. Objavil je tudi nekaj samostojnih publikacij in knjig v angleščini in v slovenščini, kot tudi vrsto teoloških člankov.

Leta 1986 je bil imenovan za pomočnika in bodočega naslednika torontskega nadškofa kardinala Carterja. Njega je dejansko nasledil leta 1990, ko se je kardinal Carter upokojil. Še isto leto je bil imenovan v Papeško komisijo za pastoralno skrb izseljencev. Leta 1994 ga je Vatikan imenoval za delegata Sinode o posvečenem življenju. Štiri leta pozneje ga je papež Janez Pavel II imenoval za kardinala in tako je imel čast, da je v konklavu volil sedanjega papeža.

Kardinal Ambrožič ni bil na spisku tistih cerkvenih dostojanstvenikov, ki bi svoje prepričanje obračali v prid modernim tokovom, tudi za ceno svoje popularnosti ne. Zagovarjal je stališče, da morajo katoliški verniki, če se hočejo smatrati za vernike, sprejeti določene stvari, ki jih Cerkev uči.

Cerkveni opazovalci označujejo Ambrožiča kot resnega, ponižnega in učenega moža, ki se je izogibal pozornosti in vodil katoličane s tihim vzorom. Njegovo delo v torontski nadškofiji so zaznamovali njegova intelektualna moč, njegovo prizadevanje za begunce in priseljence ter njegova obramba cerkvenih doktrin.

Kanadski Slovenci smo kardinalu Ambrožiču hvaležni za vse, kar je storil za slovensko skupnost v Kanadi. Predvsem pa smo mu hvaležni, da je ves čas ohranil svojo preprostost, prijaznost in prijateljstvo do svojih sorojakov, še posebej tistih, s katerimi je skupno delil begunsko usodo med leti 1945-1948. Hvaležni smo mu, da je kljub zaposlenosti in visokemu cerkvenemu položaju našel čas za Slovence in se je rad odzval raznim povabilom na cerkvene in druge slovesnosti. Še posebej dragocena je bila njegova odločna podpora Sloveniji pri njenem osamosvajanju.

Slovenski zgodovinski atlas

dr. France Habjan

Založba Nova Revija je v prostorih ZASU 23.8.2011 predstavila zgodovinsko knjigo **Slovenski zgodovinski atlas**. Slovenska zgodovina je bila doslej vedno prikazana v sklopu širše zasnovanih zgodovinskih atlasov Jugoslavije, tako slovenska zgodovina ni bila nikoli predstavljena kot samostojna celota. Atlas obsega 234 kart, ki predstavljajo slovensko politično gospodarsko in kulturno zgodovino. Poleg zemljevidov nazorno osvetljujejo zgodovino Slovenije odlično pisani komentarji, brez katerih karte ne bi bile dovolj utemeljene in razumljive. Zgodovinski atlas so tokrat pisali mlajši zgodovinarji. Avtor zamisli za zgodovinski atlas je bil zgodovinar profesor dr. Igor Grdina.

Naj tukaj omenim, da je prvi zgodovinski atlas pripravil kot učni pripomoček leta 1948 na gimnaziji v Spittalu v Avstriji klasični filolog profesor Roman Pavločič iz Ljubljane. Novi Slovenski zgodovinski atlas zajema ključna obdobja slovenske zgodovine od naseljevanja pa do osamosvojitve Slovenije kot neodvisne države.

Obdobje II. svetovne vojne in slovenska revolucija sta prikazana zelo enostransko in pomanjkljivo. Nepodpisani avtor izredno kratkega pogleda revolucije in njenih dogajanj s svojim neobjektivnim poročanjem naravnost zavaja. Zanj ni bilo množičnega pobijanja političnih nasprotnikov, zanj je bila revolucija le "osvobodilno gibanje". Nepodpisani avtor je s tem razvrednotil resnico, ki je danes znanstveno dokazana. Njegov način pisanja je značilen za postkomunistično razlago NOB, pisano je v dokaj propagandističnem slogu.

Slovenski zgodovinski atlas je vsekakor velikanski dosežek za slovensko zgodovinsko in historično kartografijo.

OUR STORY is published by:
Canadian Slovenian Historical Society
52 Neilson Drive,
Toronto, ON M9C 1V7
For more information contact:
Frank Majzelj
Telephone: 905-643-3563
E-mail: fmajzelj@cogeco.ca

IN THIS ISSUE

- Kanadsko slovensko zgodovinsko društvo naš skupni spomenik
- Jože Kastelic, 1920 - 2011
- Kardinal Alojzij Ambrožič, 1930 - 2011
- Slovenski zgodovinski atlas
- A New Slovenian Canadian Cultural Centre Rises in Edmonton

A New Slovenian Canadian Cultural Centre Rises in Edmonton

The Slovenian Canadian Association of Edmonton is busy building a new cultural centre in preparation for our fiftieth anniversary in 2014.

A founding meeting was held in June 1964 to form a cultural group in the city of Edmonton and to create a Slovenian home on the Canadian prairies. After hundreds of volunteers, decades of hard work and diligent care, and thousands of people through the Hall's doors, the Slovene community in northern Alberta remains strong and vibrant.

The Association's original building, a converted school house purchased back in 1967, was expropriated by the city of Edmonton to make way for roadway construction and upcoming development in the surrounding lands. Consequently we have had to move out of our cultural home and build a new Slovenian Canadian Cultural Centre to continue the legacy of the Association and to serve current and future generations

of Slovenian Canadians. A new hall will be built in 2012 to continue the founding principles *"to provide for the recreation of the members and to promote and afford opportunity for friendly, social and cultural activities"*.

In October 2009, our members attended a special meeting and unanimously expressed their support for the Association, and endorsed the board's intention to build a new cultural home. The board of directors immediately began by identifying the requirements based on our existing building and community needs. The board also actively looked at other similar cultural facilities to identify best practices design features to reflect our Slovene regions.

The Board of Directors

We had to address practical issues of suburban expansion—the former building did not have municipal water or sewer services so this had to be negotiated. We also had to make the building relevant for future needs, so a classroom, outdoor servery and balcony were added to increase its practical use and rental options for the continued viability of our Association.

The new building turned out to be a major undertaking for the board of directors, (including front left to right Frances Axenchuk, Franceska Lien Konchar, back left to right Richard Iwuc, Ernie Drvaric, John Pavlic, Jakob Kolaric, missing Tony Vogrincic), and the team of volunteers.

A special groundbreaking event was held on September 12, 2010 and in attendance were representatives from the Alberta legislature, and City Council including Edmonton's Mayor, His Worship Stephen Mandel, with many members attending in their colorful traditional costumes. We are working towards securing funding and look forward to putting the building under roof later this year. We invite our fellow Slovenes to come visit our new home in 2012 and help us celebrate the new beginnings in Edmonton!

Franceska Lien Konchar, President, Slovenian Canadian Association of Edmonton www.slovenianedmonton.ca